

Reflexions sobre la realitat bibliotecària a Catalunya

Jaume de Puig*

És evident que amb els traspassos de serveis de l'Estat a la Generalitat en matèria de biblioteques, la promulgació de l'Estatut, la llei de biblioteques del 1981 i l'activitat desplegada des de la Conselleria de Cultura, la panoràmica bibliotecària catalana ha fet un gran tomb. Però és també evident que la qualitat i la transcendència que tindrà en el futur aquest canvi vénen determinades bàsicament pel personal que ha fornit al país l'Escola de Bibliologia de Barcelona. Sense l'Escola, el món bibliotecari català s'hauria enfonsat el 1939. Per sort, aquesta desgràcia ens fou estalviada.

La gran tasca de l'Escola de Bibliologia

L'Escola i les successives generacions que hi han passat han donat una fesomia pròpia al món bibliotecari català. L'Escola ha donat els seus quadres fonamentals a la Biblioteca de

Catalunya, a la Biblioteca Universitària, a les Biblioteques Populars, a les biblioteques de les Caixes, dels Col·legis professionals, als organismes d'ensenyament públics i privats que tenen biblioteca, a les biblioteques privades i fins i tot a molts arxius. Avui, havent estat reconeguda com a Escola Universitària, podem esperar que el futur de la vella Escola de Bibliotecàries serà encara més falaguer que la seva provada i resistent eficàcia anterior. El recent nomenament del Dr. Joaquim Molas com a director fa concebre en aquest sentit les millors esperances.

L'obra de l'Escola ha tingut aquests darrers anys una plasmació concreta en les biblioteques que la Diputació de Barcelona va heretar de la Generalitat republicana, que les havia rebudes ja de la Diputació, a la qual

*Cap de la Secció tècnica de biblioteques de la Diputació de Barcelona

Dues vistes complementàries de la U que forma la Biblioteca de Catalunya, amb el pati de la Creu o antic pati de l'Hospital al mig.

**Sense l'Escola de Bibliologia,
el món bibliotecari català
s'hauria enfonsat**

havien revertit en ésser formalment liquidada la Mancomunitat. La Biblioteca de Catalunya ha funcionat sempre amb bibliotecàries sortides de l'Escola, igual com les 93 biblioteques populars escampades per les comarques de la província de Barcelona.

Aquest és un món bibliotecari molt uniforme, que sempre ha tingut direcció única, i pot presentar un balanç d'actuació molt favorable, sempre que es tinguin presents les diverses circumstàncies en què s'ha anat desenvolupant.

En aquests moments la Generalitat de Catalunya desplega la seva pròpia xarxa de biblioteques per tot el territori català. Ha heretat les biblioteques provincials i els «centros de lectura». Organitzar aquest complex, esmerçant-hi la professionalitat i els elements humans sortits de l'Escola de Barcelona, és una tasca de llarga alè que, per les notícies que ens van arribant, es du a terme amb decisió i eficàcia. Ben aviat la Generalitat haurà constituït a Catalunya una infraestructura bibliotecària bàsica, cridada a tenir una importància decisiva en la nostra societat.

Formen grup a part les biblioteques de les diverses Caixes d'Estalvis, començant per la de la «Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis», amb establiments a Catalunya i a les Illes. És probable que la dinàmica bibliotecària catalana actual les influeixi en el sentit de coordinar-se d'alguna manera amb les xarxes de la Diputació i de la Generalitat, si més no perquè és lògic esperar que continuïn essent un servei social important, com ho han estat quan la Generalitat no podia organitzar bibliotecàriament tot el país, i en canvi a través d'elles ha estat present a les diverses comarques catalanes l'esperit de l'Escola de Barcelona.

Després queden les gran biblioteques privades (Montserrat, Ateneu, Seminaris, Col·legis professionals), les incipients dels Col·legis Universitaris, algunes biblioteques de Facultats universitàries, la de l'Autònoma, i la multitud de petites i mitjanes biblioteques de propietat social diversa que fan més o menys la viu-viu.

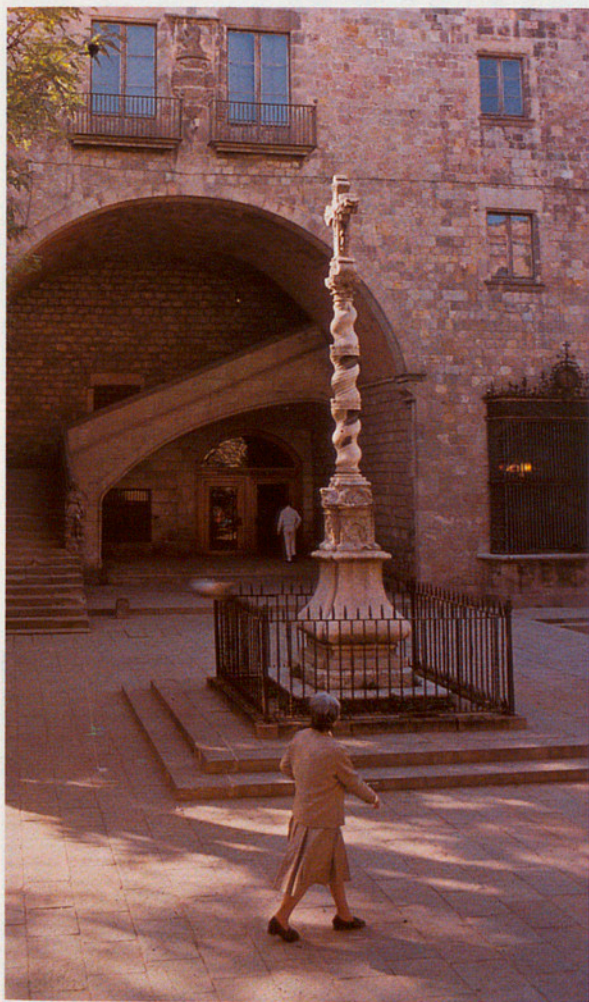
Planificar el futur

La necessitat fonamental que té avui tot

La gran tasca d'organitzar a tot el territori i a tots els nivells, amb col·laboració de tots, la lectura pública

aquest conjunt bigarrat és una legislació clara, adequada i fàcilment aplicable. Des de principis de segle fins avui, a Catalunya no s'ha parat d'obrir biblioteques i l'impuls encara dura. Cal tot seguit que uns criteris comuns, acceptats per tots, esdevinguin el

Dues vistes de la que serà nova entrada de la Biblioteca de Catalunya, al pati de la Creu. A més de ser una entrada molt més digna, i separada del que ara és entrada conjunta a la Biblioteca i a l'Institut d'Estudis Catalans, aquesta nova entrada permetrà que el pati cessi de ser —per la vigilància que hi haurà— el lloc de reunió de dograddictes que esdevé cada tarda. L'entrada serà pujant les escales. A sota d'aquestes es troba l'entrada de l'Escola de Bibliologia.

pern sobre el qual pugui girar tota la planificació bibliotecària del futur, tant pel que fa a la creació de noves biblioteques com pel que fa a la transformació o diferent utilització de les que ja existeixen.

L'ànima d'aquesta obra nova, que ve a continuar la vella i gloriosa obra de la Mancomunitat i de la Generalitat republicana, ha de continuar essent l'Escola de Barcelona. I com més aviat aquesta pugui impartir el títol superior bibliotecari, més aviat serà possible d'establir a Catalunya un sistema bibliotecari eficaç i harmoniós ben organitzat, amb criteris de selecció objectiva profitosos i amb l'immancable escalafó. Però a l'hora de realitzar una política bibliotecària amb entitats públiques no oficials, cal ésser flexible i acceptar iniciatives o herències d'altri que també poden i han de ser positives.

Al marge de les qüestions polítiques implicades en la realitat bibliotecària catalana d'avui, cal pensar que qualsevol política de futur, si vol ser eficaç i austera, ha de dotar-se d'un sistema de mecanització informàtica que pugui estendre's per tot el país. La finalitat principal d'aquest instrument és poder oferir des de qualsevol instal·lació bibliotecària oberta al públic una informació ràpida sobre l'existència de fons bibliogràfics i documentals i la seva ubicació concreta a tothom que ho necessiti. D'altres finalitats són: facilitar l'especialització d'adquisicions per tal d'evitar despeses innecessàries, facilitar el control d'un ampli préstec interbibliotecari i del préstec normal al públic, facilitar la confecció dels catàlegs generals de les biblioteques més importants i de determinats catàlegs particulars. Una finalitat secundària, però no pas poc important, és el coneixement del nostre tresor documental i bibliogràfic, així com rebre el d'altres nacions o col·lectivitats socials.

Creiem que amb una bona aplicació d'aquestes mesures fonamentals, el segle xx es tancaria a Catalunya amb un balanç ben positiu: haver organitzat a escala de tot el territori i a tots els nivells necessaris la lectura pública, i possibilitar un ampli i generós entroncament amb altres móns bibliotecaris circumveïns, ja creats o en procés de formació. ■